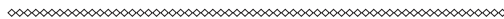

LIBRI GEDANENSES XXXV

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI PAN BIBLIOTEKI GDAŃSKIEJ W 2017 ROKU

Biblioteka Gdańska od momentu powstania w 1596 roku (wówczas pod nazwą *Bibliotheca Senatus Gedanensis*) nieprzerwanie wypełnia swoją misję, gromadząc i udostępniając zbiory ważne dla regionu Pomorza, jednocześnie opracowując je naukowo. Zapewnienie jak najlepszej jakości usług bibliotecznych i informacyjnych oraz ukierunkowanie na potrzeby użytkownika przyświeca pracy Biblioteki do 421 lat. Rezultatem takiego nastawienia są liczne publikacje, referaty, wystawy, konferencje, ustawicznie powiększana baza rekordów katalogowych i rosnąca satysfakcja naszych czytelników.

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA I POPULARYZATORSKA

Rok 2017 wypełniony był działaniami upowszechniającymi naukę, ze szczególnym uwzględnieniem promocji zbiorów PAN Biblioteki Gdańskiej. Działalność ta wpisywała się w kulturalny i naukowy obraz miasta, a niekiedy osiągała wymiar ogólnopolski i międzynarodowy.

KONFERENCJE

W dniach 11–12 maja 2017 roku w Bibliotece Gdańskiej miała miejsce XI Bałtycka Konferencja „Zarządzanie i Organizacja Bibliotek” pod hasłem *Multi-bibliotekarstwo*. Poświęcona była wielu aspektom funkcjonowania współczesnych bibliotek. W 32 referatach ukazano różnorodność świata bibliotekarskiego, w tym wielość metod i narzędzi w procesie edukacji i aktywności zawodowej bibliotekarza, wielowymiarowość usług i mnogość zadań wypełnianych przez biblioteki, różnorodność preferencji czytelniczych i potrzeb informacyjnych użytkowników, aż po problemy integracji czytelników obcokrajowców czy pasje i zainteresowania samych bibliotekarzy. Uczestnicy konferencji mogli wziąć udział w następujących warsztatach: trening kreatywności, efektywna rekrutacja pracowników, czy określenie własnego stylu reprezentacji.

14 czerwca odbył się wieczór naukowy pn. *Morze Bałtyckie w zbiorach PAN Biblioteki Gdańskiej* w Stacji Naukowej PAN w Paryżu. Było to kolejne spotkanie

z cyklu *Skarby polskich bibliotek*. Biblioteka Gdańska przygotowała z tej okazji wystawę planszową ukazującą piękno dawnych map Bałtyku, eksponowaną w Stacji do końca września 2017 roku. Po tym okresie była udostępniana polskim szkołom i ośrodkom kulturalnym. Na wieczór naukowy złożyły się trzy odczyty prezentujące działalność Biblioteki (dr Zofia Tylewska-Ostrowska), jej zbiory specjalne (dr Anna Walczak), ze szczególnym uwzględnieniem zbiorów kartograficznych (Anna Wytyk). Wystąpieniom towarzyszyły filmy o powstaniu Morza Bałtyckiego i o historii Biblioteki.

16 października odbyło się sympozjum naukowe pn. *Drukowane piękno* z okazji 10-lecia istnienia (samodzielnego) Wydziału Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Współpraca Biblioteki Gdańskiej i ASP zaowocowała świeżym spojrzeniem na poruszane zagadnienia zarówno okiem artysty grafika, jak i bibliotekarza bibliofila. Problematyka sesji oscylowała wokół pojęcia piękna utrwalanego drukiem na kartach papieru od połowy XV wieku aż po terażniejszość. Jako dopełnienie głoszonych podczas sesji referatów przygotowana została wystawa pod takim samym tytułem, prezentująca najpiękniejsze obiekty drukowane pochodzące ze zbiorów Biblioteki.

15 grudnia miało miejsce międzynarodowe sympozjum jubileuszowe z okazji 500. rocznicy urodzin Giovaniego Bernardina Bonifacia, pierwszego donatora Biblioteki Gdańskiej, pt. *Między Italią a Rzeczpospolitą, Giovanni Bernardino Bonifacio d'Oria (1517–1597) perpetuus viator*. W sympozjum głos zabrali badacze z Włoch, ze Szwajcarii oraz z Polski zajmujący się postacią markiza d'Orii kontaktami polsko-włoskimi. Uczestnicy sympozjum mieli możliwość powędrować śladami Bonifacia w stronę wolności religijnej, poznać jego młode lata i przyjaźnie, zgłębić jego portret psychologiczno-socjologiczny. Sama postać Giovanniego Bernardina została przedstawiona na tle realiów szesnastowiecznej Europy wraz z jej głównymi nurtami filozoficznymi, ruchami migracyjnymi i obyczajowością życia dworskiego. W programie sesji znalazła się również prezentacja projektu PANkreator, odsłonięcie pamiątkowej tablicy poświęconej zmarłemu dyrektorowi Biblioteki, prof. Zbigniewowi Nowakowi oraz wernisaż wystawy pt. *Testament*. Całość spotkania można było obejrzyć dzięki bezpośredniej transmisji dostępnej poprzez stronę facebook PAN BG (tryb dostępu: <https://www.youtube.com/watch?v=-IvQrBWggD8>), zrealizowanej przez uczniów Technikum Łączności w Gdańsku.

WYSTAWY

Działalność wystawiennicza była prowadzona w obu budynkach Biblioteki Gdańskiej, a także poza jej murami. Dzięki tak rozszerzonej formule wystawy mogło zobaczyć około 11 tys. zwiedzających.

W sali wystawowej budynku historycznego eksponowanych było siedem wystaw: *W świecie najlepszym z możliwych...* *Gottfried Wilhelm Leibniz (1646–1716)* [autorki: dr Anna Frąckowska, dr Maria Otto], *Nowe nabytki zbiorów specjalnych*

[koordynator: Stefania Sychta], *Marian des Loges (1898–1957) – organizator bibliotek w Gdańsku* [Helena Dzienis], *Ars summa, ars sacra. Historyczne świątynie Gdańska* [dr Anna Frąckowska], *Ryszard Stryjec (Lipniszki k. Lidy 1932 – Gdańsk 1997)* [Krystyna Sarnowska-Jackowska], *Drukowane piękno* [dr Anna Frąckowska, Anna Wytyk], *Testament* [dr Maria Otto, Beata Gryzio].

W nowym budynku eksponowano sześć wystaw, spośród których popularnością cieszyły się: *Bogato żyć... (Krystyna Łubieńska)* [Maria Sokołowska], *Pozdrowienia z wakacji* [Marta Pawlik-Flisikowska, Magdalena Madeja-Grzyb], *Polacy w Wielkiej Brytanii: 1940–1949* [wystawa ze zbiorów i autorstwa prof. Marka Ney-Krwawicza] oraz *Franciszek Sędzicki (1882–1957) piewca ziemi kaszubskiej* [Helena Dzienis].

W celu prezentacji zbiorów większej liczbie oglądających udostępnione były wystawy plenerowe. W 2017 roku prezentowano przed gmachem Biblioteki i na terenie Gdańska następujące ekspozycje: *Bibliotheca Senatus Gedanensis. W służbie nauki gdańskiej* [dr Maria Otto], *Gedamun domus nostra* [dr Maria Otto], *Gdański wehikuł czasu* [Anna Więcek, Aneta Bury], a wystawę *Morze Bałtyckie z zbiorach PAN Biblioteki Gdańskiej* [Anna Wytyk] można było obejrzeć w Stacji Naukowej PAN w Paryżu i w Ecole Nova Polska.

SPECJALISTYCZNE POKAZY ZBIORÓW

W Bibliotece Gdańskiej odbywały się także specjalistyczne pokazy zbiorów, w których uczestniczyło ponad 1 tys. osób. Pokaz pt. *Gedamun domus nostra* podczas Nocy Muzeów wpisał się o obchody 500. rocznicy reformacji, a prezentowane eksponaty ukazywały wielowyznaniowy Gdańsk. Dopełnieniem pokazu była wystawa *Ars summa ars sacra. Historyczne świątynie Gdańska*. Odwiedzający mogli również wysłuchać odczytu prof. Sławomira Kościelaka o reformacyjnym Gdańsku, obejrzeć dokumenty życia społecznego opowiadające o codziennym życiu religijnym w międzywojennym Gdańsku, wziąć udział w konkursie wiedzy o różnych religiach. Przed budynkiem znalazła miejsce plenerowa wystawa poświęcona osobie Marcina Lutera. Kolejne pokazy cymeliów zostały przygotowane dla: studentów Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, działaczy społeczności żydowskiej, uczniów trójmiejskich liceów, gimnazjów i szkół podstawowych, uczestników XI Bałtyckiej Konferencji „Zarządzanie i Organizacja Bibliotek”.

WSPÓŁPRACA NAUKOWA

Działalność naukową i kulturalną Biblioteka Gdańska prowadziła w partnerstwie z następującymi instytucjami:

- Muzeum Narodowe w Gdańsku – organizacja wspólnej wystawy planowanej na 2018 rok pt.: *Włochy w Gdańsku*;

- Muzeum narodowe w Gdańsku, Gdański Uniwersytet Medyczny – współorganizacja wystawy i wydanie jej katalogu pt.: *Uczniowie Hipokratesa nad Motławą* (2017/2018);
- Muzeum Narodowe w Gdańsku, Muzeum Historyczne Miasta Gdańska i Archiwum Państwowe w Gdańsku – przygotowywanie wystawy pt. *Gdańsk protestancki w epoce nowożytnej. W 500-lecie wystąpienia M. Lutra* (2017);
- Gdański Uniwersytet Medyczny – partnerstwo przy drugim wydaniu publikacji *Portrety gdańskich lekarzy* (2017);
- Katedra Filologii Klasycznej UG – organizowanie praktyk, warsztatów i pokazów dla studentów;
- Instytut Filologii Germańskiej UG (Pracownia badań nad literackimi, kulturowymi i językowymi obrazami Gdańska na przestrzeni wieków) – przygotowywanie publikacji o dokumentach życia społecznego w zbiorach Biblioteki; przygotowanie organizacyjne konferencji *Niemieckie i polskie druki ulotne jako media (przeciw-) pamięci kulturowej* (2018); organizacja szkoleń, warsztatów i praktyk dla studentów germanistyki;
- Instytut Geografii UG – organizacja 41. Ogólnopolskiej Konferencji Kartograficznej *Funkcjonalność a estetyka map* (2018);
- Urząd Miasta Gdańska – honorowy patronat Prezydenta Miasta Gdańska nad konferencją naukową *Drukowane piękno i Między Italia a Rzeczpospolitą* (2017); pozyskanie przez Fundację Biblioteki Gdańskiej grantu w wysokości 15 tys. zł na kontynuację bazy ikonograficznej gdańskiej architektury (2017);
- Urząd Miasta Gdańska, Gdańskie Autobusy i Tramwaje – współpraca przy organizacji i finansowaniu konkursu na projekt pomnika-ławeczki dr Mariana Pelczara;
- Urząd Miasta Gdańska i Instytut Historii Nauki PAN – wydanie 1 tomu z serii *Bibliotheca Heveliana*: polskiego tłumaczenia biografii Heweliusza pióra Chantal Grell oraz przygotowanie edycji korespondencji Jana Heweliusza z P. Krügerem;
- Muzeum Nauki Gdańskiej – udział w pracach zespołu ds. programu merytorycznego i stałej wystawy;
- Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku (Wydział Grafiki) – przygotowywanie sympozjum i wystawy pn. *100 x propaganda* (2018); współorganizacja sympozjum pn. *Drukowane Piękno* (2017) i przygotowanie do druku materiałów pokonferencyjnych;
- Instytut Historii Nauki PAN – współpraca przy projekcie manuscripta.pl, polegającym na tworzeniu bazy średniowiecznych rękopisów przechowywanych w polskich zbiorach;
- Fundacja Biblioteki Gdańskiej – współpraca w celu wspierania statutowej działalności Biblioteki przy realizacji konferencji, wystaw, zakupie zbiorów, pozyskiwaniu grantów i in. W 2017 roku pomoc finansowa wyniosła ponad 15 tys. zł;
- Stacja Naukowa PAN w Rzymie – wdrażanie systemu VIRTUA i merytoryczna opieka nad opracowywaniem zasobów Stacji;

- Stacja Naukowa PAN w Wiedniu – wdrażanie systemu VIRTUA i merytoryczna opieka nad opracowywaniem zasobów Stacji, przeszkolenie katalogera ze Stacji;
- Stacja Naukowa PAN w Paryżu – przygotowanie w Stacji wystawy i wieczoru naukowego z cyklu *Skarby polskich bibliotek*, poświęconego zbiorom kartograficznym obszaru Morza Bałtyckiego;
- Komitet Badań Morza PAN – współudział w przygotowaniu Plenarnej Sesji Zgromadzenia Ogólnego Komitetu;
- Festiwal Goldbergowski – partnerstwo Festiwalu, udostępnienie rękopiśmiennych źródeł muzycznych;
- Schola Gregoriana Gedanensis – wykonywanie publiczne chorałów ze zbiorów Biblioteki;
- Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Polski Komitet Krajowy Programu UNESCO „Pamięć Świata” – zgłoszenie do Listy Krajowej rękopiśmiennych materiałów ukazujących starania społeczeństwa polskiego o przyłączenie Gdańska do Polski w latach 1917–1920;
- Instytut Kultury Miejskiej – współpraca przy projekcie popularyzacji i wykorzystania zasobów cyfrowych Biblioteki w ramach Pracowni Nowych Mediów; udział w szkoleniach i warsztatach;
- Pomorskie Towarzystwo Filozoficzno-Teologiczne – seminaria, spotkania, poświęcone dysputom i promocji nowości wydawniczych;
- Uniwersytet Jagielloński – sprawdzanie i uzupełnianie opisów katalogowych dla Centrum Badawczego Bibliografii Polskiej Estreicherów;
- Politechnika Gdańska – kontynuacja projektu Pomorska Biblioteka Cyfrowa;
- Europejskie Centrum Solidarności (Biblioteka) – wymiana materiałów, publikacji i udostępnienie skanów DŹŚ-ów w celu uzupełnienia zbiorów ECS;
- Fundacja Wspólnota Gdańska, „Wyspa Skarbów” Gdański Archipelag Kultury – organizacja 9. Międzynarodowego Konkursu na Ekslibris i Małą Formę Graficzną „Zwierzęta Morza Bałtyckiego” oraz przygotowanie wystawy nagrodzonych prac (2018);
- Instytut Pamięci Narodowej – udostępnianie materiałów ilustracyjnych i źródełowych do publikacji Instytutu;
- Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich – organizacja gdańskich obchodów 100. rocznicy powstania stowarzyszenia (2017);
- Dom Wydawniczy Orbis Pictus – promocja faksymilowej edycji atlasu *Le Neptune*, powstałej na podstawie egzemplarza Biblioteki, podczas sympozjum *Drukowane piękno*;
- Mikrofilm Center, Digital Center z Poznania – szeroka współpraca w zakresie archiwizacji cyfrowej i mikrofilmowej zbiorów Biblioteki;
- CERL – przynależność do międzynarodowej organizacji skupiającej biblioteki naukowe, posiadające stare druki (współkatalogowanie inkunabułów w bazie MEI, seminaria);
- NUKAT – współpraca od 2002 roku przy tworzeniu katalogu centralnego; udział w szkoleniach katalogowania i problemowych grupach roboczych;

- iii innovative – współtworzenie wraz z innymi bibliotekami naukowymi katalogu centralnego NUKAT.

Pracownicy Biblioteki Gdańskiej aktywnie uczestnicząc w życiu naukowym miasta i regionu należeli do wielu towarzystw i stowarzyszeń oraz grup roboczych. Były to: Rada ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego, Rada Naukowa Biblioteki Kórnickiej, Rada Muzeum Narodowego w Gdańsku, Rada Muzealna Muzeum M. Kopernika we Fromborku, Rada Programowa Wydziału Nauk Społecznych UG, Grupa Robocza ds. Standardów Bibliograficznych przy Centrum NUKAT, zarząd Sekcji Bibliotek Muzycznych SBP – Polskiej Grupy Narodowej IAML, Pracownia Literatury Łacińskiej XV–XVIII wieku przy Katedrze Filologii Klasycznej UG, Proweniencyjna Grupa Robocza, zespół zadaniowy ds. programu merytorycznego i wystawy stałej Muzeum Nauki Gdańskiej, zarząd Polskiego Towarzystwa Filologicznego i Polskie Towarzystwo Numizmatyczne.

WYDAWNICTA PAN BIBLIOTEKI GDAŃSKIEJ I PUBLIKACJE PACOWNIKÓW

W 2017 roku ukazały się następujące publikacje wydane przez Bibliotekę Gdańską lub przy jej współudziale:

- *Libri Gedanenses* T. XXXIV (2017)
- *Kronika Biblioteki Gdańskiej (1596–2016)* / pod red. Marii Otto, Anny Frąckowskiej, Aleksandra Balińskiego. – Gdańsk: PAN Biblioteka Gdańska, 2017.
- Katalog wystawy *Testament* / oprac. Brata Gryzio, Maria Otto; red. Aleksander Baliński. – Gdańsk: PAN Biblioteka Gdańska, 2017 [dokument elektroniczny; dostęp: 20.12.2017] <http://bgpan.gda.pl/upload/files/Katalog%20wystawy%20Testament%20ost%2015%2012.pdf>
- Katalog wystawy *Drukowane piękno* / oprac. Anna Frąckowska; red. Aleksander Baliński. – Gdańsk: PAN Biblioteka Gdańska, 2017.
- Katalog wystawy *Franciszek Sędzicki (1882–1957) piewca ziemi kaszubskiej* / oprac. Helena Dzienis; red. Aleksander Baliński. – Gdańsk: PAN Biblioteka Gdańska, 2017.
- Katalog wystawy *Ars summs, ars sacra: historyczne świątynie Gdańska* / oprac. Anna Frąckowska; red. Aleksander Baliński. – Gdańsk: PAN Biblioteka Gdańska, 2017.
- Katalog wystawy *Marian des Loges (1898–1957) organizator bibliotek w Gdańsku* / oprac. Helena Dzienis; red. Aleksander Baliński. – Gdańsk: PAN Biblioteka Gdańska, 2017.
- *Uczniowie Hipokratesa nad Motławą* / pod red. Adama Szarszewskiego, Marii Otto. – Gdańsk: Gdański Uniwersytet Medyczny, PAN Biblioteka Gdańska, Muzeum Narodowe w Gdańsku, 2017.
- Chantal Grell, *Jan Heweliusz i jego czasy* / tł. Igor Kraszewski. – Warszawa: Instytut Historii Nauki PAN; Gdańsk: PAN Biblioteka Gdańska, 2016.

- *Obowiązek piękna: wzorniki i traktaty architektoniczne w zbiorach PAN Biblioteki Gdańskiej* / oprac. i wybór Grzegorz Boros, Anna Frąckowska, Franciszek Skiniński. – Gdańsk: Wydawnictwo słowo/obraz terytoria, 2017.
- *Baroque cantatas from Gdańsk*. – Detmold: Musikproduktion Dabringhaus und Grimm, 2017 *Musica Baltica* t. 1 [płyta CD].

Pracownicy Biblioteki Gdańskiej publikowali wyniki swoich badań w formie samodzielnych publikacji, katalogów, artykułów bądź obszernych not katalogowych. W roku 2017 – zgodnie z planem prac naukowych zatwierdzonym przez Radę Naukową – ukazało się 28 różnego typu publikacji, z czego na szczególną uwagę zasługują: biogramy i eseje do *Kroniki Biblioteki Gdańskiej*, *Portrety lekarzy gdańskich* współautorstwa Krystyny Jackowskiej, a także artykuły do tomu XXXIV *Libri Gedanenses* i artykuły wydane w materiałach pokonferencyjnych, dotyczące: niepublikowanych opowiadań Stanisławy Przybyszewskiej (dr Dagmara Binkowska), supereklibrisów (Helena Dzienis), inkunabułów z księgozbiorów kościelnych (Beata Gryzio), efemerów (Aneta Kwiatkowska), reformacji (dr Maria Otto, Agata Larczyńska), księgozbioru J. Fidalkego (dr Maria Otto), dawnych map (Anna Wytyk). Ponadto pracownicy Biblioteki byli autorami 245 not katalogowych przygotowanych na potrzeby wydania katalogów wystaw (*Gdańsk protestancki w epoce nowożytnej*, *Pod królewską koroną: Kazimierz Jagiellończyk a Gdańsk*, *Verbum Domini manet in aeternum*, *Uczniowie Hipokratesa nad Motławą*, *Jan III Sobieski: polski król w Wiedniu*), na które udostępniono obiekty Biblioteki.

UPOWSZECHNIANIE ZBIORÓW

Zbiory Biblioteki Gdańskiej (152 oryginalne obiekty i co najmniej 625 kopii cyfrowych) udostępniane były w celach ekspozycyjnych innym instytucjom wystawienniczym, to jest Muzeum Narodowe w Gdańsku, Muzeum Historyczne Miasta Gdańska, Galerie Belvedere w Wiedniu, Muzeum Ziemi Wschowskiej, Muzeum Okręgowe w Lesznie, Stacja Naukowa PAN w Paryżu.

Biblioteka współpracowała również z szeregiem wybitnych wydawców, udostępniając swoje zbiory jako materiał ilustracyjny do publikacji źródłowych, naukowych i albumowych.

Biblioteka tradycyjnie była miejscem debat i spotkań Pomorskiego Towarzystwa Filozoficzno-Teologicznego. W 2017 roku odbyło się 13 spotkań Towarzystwa ujętych w następujących cyklach: *Na nowo odczytane – stare filozofie w nowej odstonie*, *Era protestancka w filozofii, teologii i sztuce* oraz *Edukacja – wartości – kontrowersje*.

Inną formą popularyzacji zbiorów jest prowadzenie lekcji bibliotecznych. W 2017 roku z takiej formy zajęć skorzystało ponad 100 uczniów i studentów trójmiejskich szkół, a także więźniowie otwartego Zakładu Karnego w Gdańsku-Przeróbce. Dzięki lekcjom odwiedzający mogli poznać unikatowe zbiory Biblioteki, jej historię i zasady korzystania z usług bibliotecznych.

W 2017 roku nagłaśniane i promowane były wydarzenia mające miejsce w Bibliotece bądź których była ona współorganizatorem. Komórka ds. promocji zapewniała obsługę medialną, redagowanie tekstów informacyjnych, zamieszczanie informacji na stronie www.bgpan.gda.pl, prowadzenie profilu PAN BG na facebook'u, rozsyłanie zaproszeń z informacją o wystawach do portali internetowych, instytucji kulturalnych i naukowych, wyszukiwanie nowych kontaktów, roznoszenie plakatów, udział w konferencjach prasowych, kontakty z dziennikarzami, udział w szkoleniach poświęconych przekazom medialnym. Biblioteka aktywnie uczestniczyła w życiu kulturalnym i naukowym regionu, toteż pracownicy księżnicy udzielali licznych wywiadów prasowych („Dziennik Bałtycki”, PAP), radiowych (Radio Gdańsk, Eska) i telewizyjnych (TVP Gdańsk). Radio Gdańsk przygotowało dwie audycje: *Skarbiec Kultury Pomorza* o szesnastowiecznym kancjonale królewieckim i *Pomorzanie polskiej niepodległości* o Janie Kwiatkowskim, redaktorze „Gazety Gdańskiej”. Największa ilość wystąpień medialnych związana była z międzynarodową sesją *Między Italią a Rzeczpospolitą* i towarzyszącą jej wystawą *Testament*, dalej z wystawą poświęconą Krystynie Łubieńskiej *Bogato żyć*, wreszcie z tematyką Nocy Muzeów, która dotyczyła historycznego Gdańska wielu religii.

PODNOSENIE KWALIFIKACJI

Pracownicy Biblioteki Gdańskiej, tj. dr Dagmara Binkowska, Roman Dziegielewski, dr Anna Frąckowska, Beata Gryzio, Agnieszka Kubiak, Aneta Kwiatkowska, Agata Larczyńska, dr Maria Otto, Krystyna Sarnowska-Jackowska, Anna Wytyk wygłosili 12 referatów, biorąc czynny udział w ogólnopolskich naukowych konferencjach i seminariach.

Szereg osób uczestniczyło, w charakterze słuchaczy, w rozmaitych konferencjach, spotkaniach i szkoleniach poszerzając swą wiedzę merytoryczną, m.in. z zakresu bibliotekoznawstwa, marketingu w kulturze, nauki o informacji, digitalizacji, reformacji, Open Science, typografii, narodowego zasobu biblioteczny, zarządzania i organizacji bibliotek. Pracownicy Biblioteki korzystali również z różnorodnych szkoleń i warsztatów, dotyczących: prawa autorskiego, nowych mediów i promocji, zarządzania zbiorami polskich bibliotek, kontroli mikrobiologicznej zbiorów, czasopism naukowych, cyfrowego udostępniania zasobów nauki, Polskiej Grupy Użytkowników VTLS-VIRTUA, Proweniencyjnej Grupy Roboczej VTLS, Grupy Roboczej ds. Standardów Bibliograficznych NUKAT, projektu OMNIS, ochrony przeciwpożarowej i ciągłej inwentaryzacji. W ramach webinarów pracownicy mogli podnosić swoje kwalifikacje z zakresu: udostępniania międzybibliotecznego za pośrednictwem serwisu *Academica*, *Web of Science-End-Note*, funkcjonalności serwisu *Lex*, opracowywania zbiorów wg *Marc 21*, zmian w katalogowaniu, wdrażania RDA, przygotowywania wniosków o dofinansowanie projektów z Programu Operacyjnego *Polska Cyfrowa*.

Ponadto Kancelaria PAN zorganizowała warsztaty dla kadry kierowniczej, które służyły podsumowaniu działalności jednostek i omówieniu wyników finan-

sowych za rok 2016, realizacji budżetu i sytuacji finansowej w 2017 roku oraz omówieniu projektu budżetu na rok 2018. Odbyło się także szkolenie z zakresu zawierania umów cywilno-prawnych.

W roku 2017 miało miejsce dziewięć szkoleń specjalistycznych przeprowadzonych przez pracowników Biblioteki, w których łącznie uczestniczyło 237 osób, z czego 55 z zewnątrz. Odczyty dotyczyły takich zagadnień, jak: Michał Boym i jego rękopisy, prawo autorskie dotyczące fotografii, galeria portretów i osobliwości Biblioteki Rady Miasta, udostępnianie zbiorów specjalnych na ekspozycje zewnętrzne, zalecenia konserwatorskie dotyczące magazynowania i udostępniania zbiorów specjalnych, superekslibrisy, księgozbiór Johanna Fidalke'go, księgozbiór z Suche Beskidzkiej oraz działalność dr Otto Günthera.

Pracownicy Biblioteki podnosili swoje kwalifikacje kontynuując naukę na poziomie doktoranckim (K. Sarnowska-Jackowska, A. Larczyńska, A. Kwiatkowska, B. Gryzio, R. Dzięgielewski) oraz na poziomie studiów licencjackich (D. Kopacz).

W Bibliotece, zgodnie z wieloletnią tradycją, miały miejsce praktyki studenckie, którymi objęci byli studenci bibliotekoznawstwa (1), filologii polskiej (1), klasycznej (5) i germańskiej (16). Dwutygodniowy staż odbył Jarosław Zoppa z Biblioteki Jagiellońskiej.

PODSTAWOWA DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTECZNA

GROMADZENIE

W 2016 roku do ksiąg inwentarzowych PAN Biblioteki Gdańskiej wpisano druki zwarte i wydawnictwa ciągłe XIX–XXI wieku oraz zbiory specjalne w następujących ilościach:

Sposób nabycia	Druki zwarte XIX–XXI w.		Wydawnictwa ciągłe XIX–XXI w.		Zbiory specjalne	
	liczba vol.	wartość [zł]	liczba vol.	wartość [zł]	liczba vol.	wartość [zł]
Kupno	3013	141 269,83	603	80 803,46	1120	258 407,75
Dary	1450	41 275,11	553	16 882,00	2194	142 424,49
Wymiana	30	1650,00	93	4521,00	0	0
Zasób	9	528,00	5	160,00	781	438 965,00
Razem	4502	184 722,94	1 254	102 366,46	4095	839 797,24

W 2017 roku z przychodów z własnej działalności wydano łącznie 40 000,00 zł na zakup zbiorów specjalnych o cenie jednostkowej równej lub przekraczającej 3 500 zł. Zakupiono:

- Jode G., *Poloniae Amplissimi* [...], 1593. (16 000 zł);
- Falck Jeremias, *Dies*. (4 100 zł);

- Schilking Heinrich, *Widok Gdańska z Cygańskiej Góry, ujęty od północnego zachodu*, akwarela. (7 990 zł);
- *Biblia cum concordantijs veteris. Novi Testamenti et sacrorum canonum*. [Nürnberg, Lugduni] 1519. (4 510 zł);
- Neugebauer Salomon, *Historia Rerum Polonicarum concinnata et ad Sigismundum Tertium Poloniae Sveciaeque regem usque deducta*. Hanoviae 1618. (3 600 zł);
- *Stanisłai Hosii S. R. E. Cardinalis Maiuoris Poeniten et Episcopi Varmiensis Vita*. [...]. Romae 1587. (3 800 zł).

OPRACOWANIE

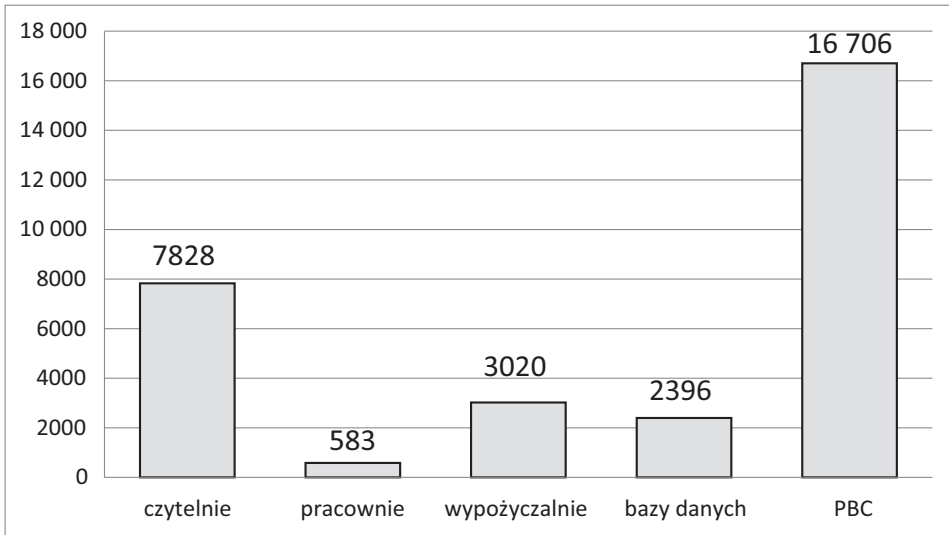
Katalogowanie zbiorów online dotyczy wszystkich rodzajów materiałów bibliotecznych, dla których istnieją formaty MARC (tj. oprócz rękopisów i numizmatów). Ponadto bazę Biblioteki Gdańskiej w katalogu VIRTUA powiększa księgozbiór opracowywany w Stacjach Naukowych PAN w Rzymie i w Wiedniu. W 2017 roku w obu Stacjach przygotowano w sumie 1 632 rekordy bibliograficzne. Sukcesywnie wykonywana jest również retrokonwersja, w tym zasobu przejętego po zlikwidowanej Bibliotece PAN w Warszawie (w 2017 roku 2 908 rekordów), tak by całe zbiory mogły być scalone w jednym katalogu.

Rodzaj rekordu	2017	stan na 31.12.2017
rekordy bibliograficzne, w tym:	19 039	153 940
<i>rekordy własne</i>	5024	42 055
<i>własne analityczne</i>	775	1052
Rekordy egzemplarza	19 232	181 718
Rekordy haseł wzorcowych	28 077	306 453
Rekordy zasobu	652	6251

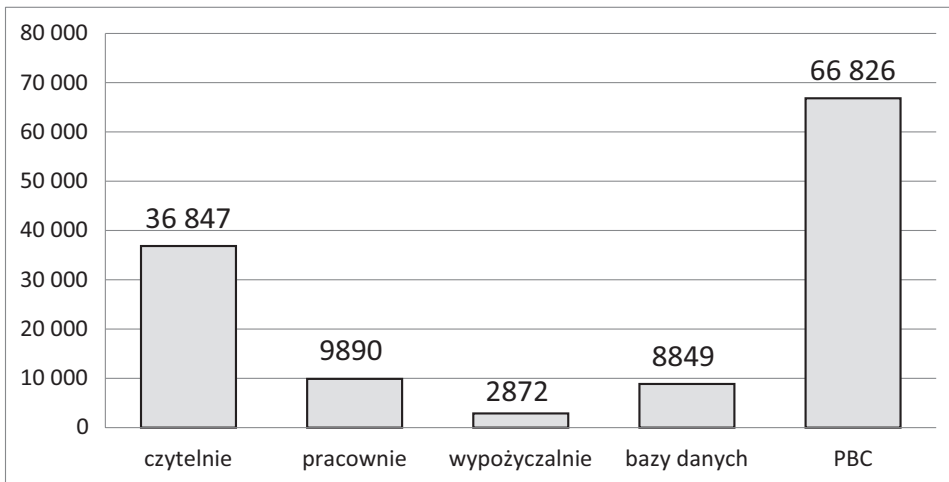
UDOSTĘPNIANIE

W 2017 roku z usług Biblioteki Gdańskiej korzystało łącznie 78 848 użytkowników. Na tę wielkość składają się odwiedziny w czytelnich, pracowniach i wypożyczalni oraz korzystanie z zasobów Biblioteki dostępnych online, tj. Pomorska Biblioteka Cyfrowa, elektroniczne bazy danych.

2017	Liczba osób	Liczba woluminów
Użytkownicy stacjonarni	11 431	49 609
Użytkownicy online	67 417	75 675

1. Liczba użytkowników w 2017 r.

2. Liczba pozycji udostępnionych w 2017 r.

Biblioteka dysponowała Czytelnią Zbiorów Historycznych, Czytelnią Ogólną, Czytelnią Czasopism, Pokojami Pracy Indywidualnej oraz pracowniami: kartograficzną, graficzną, fotograficzną, numizmatyczną, ekslibrisów, teatrologiczną i DŹS-ów, w których również udostępniano zbiory.

INFORMACJA NAUKOWA

Podstawowym źródłem wiedzy o działalności Biblioteki Gdańskiej jest strona internetowa www.bgpan.gda.pl i facebook. Udzielaniem informacji naukowych zajmowały się działy Zbiorów Specjalnych, Druków XIX i 1 poł. XX wieku, Udostępniania i Informacji Naukowej. W 2017 roku opracowano 219 kwerend, w tym 10 zagranicznych, udzielono 1 035 konsultacji merytorycznych oraz 3 207 informacji katalogowych. Ponadto dla użytkowników dostępne były online następujące bazy danych: Ebsco, Britannica Online, Academic Edition, Lex Delta i Serwis Prawa Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, Wirtualna Biblioteka Nauki, ISSN. Za pośrednictwem usług Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych Biblioteki Narodowej pn. „Academica” udostępniono 8 osobom 40 publikacji. Użytkownicy korzystali także z własnych baz Biblioteki: czasopism XIX wieku, rękopisów akcesyjnych, a także z bazy ikonograficznej.

SKONTRUM

W 2017 roku w Bibliotece Gdańskiej przeprowadzono skontra następujących zbiorów:

Zakres	Sygnatury / zakres literowy	Liczba Pozycji	Braki bezwzględne w woluminach	Braki względne w woluminach
Druki zwarte XIX–XXI w. nabytki od 1945	130001–181000	51 000	111	16
Księgozbiór podręczny Czytelni Ogólnej	–	1477	0	0
Wydawnictwa ciągłe XIX–XXI w. nabytki od 1945	II 04752 – II 06600	632 tyt.	16	0
Druki XIX w. i 1 poł. XX w.	Uc, Va, Vb, Vc, Wc, Wd, Wf, Wg, Wh	10 766	123	217
Rękopisy akcesyjne	Nr inw. 1-7774	–	0	51

KONSERWACJA ZBIORÓW

Prace konserwatorskie i introligatorskie służyły zachowaniu w jak najlepszej kondycji zasobów bibliotecznych. Konserwacji o rozszerzonym zakresie poddano rękopisy: Akc. 5272, Ms. 2446, Ms. 2499; stare druki: Fa 22151 8°, Ga 1180 4°, Cf 2960 8°, Od 11 8°; 48 grafik; 8 map; 1 DŹS; kontynuowano konserwację starodruków: Od 5707 8°, Ub 2271 4°, Oe 113 8°. Zabezpieczenie konserwatorskie objęło 104 obiekty nieoprawne (grafiki, dokumenty, ekslibrisy) oraz 167 obiektów oprawnych (starych druków i rękopisów). Ponadto odkażono w komorze próżnio-

węj 4 036 obiektów własnych. Pracownia świadczyła również usługi dla zewnętrznych zleceniodawców, tj. 11 Urzędów Stanu Cywilnego z Województwa Pomorskiego, Urzędu Miasta Gdańska, Wojskowej Komendy Uzupelnien w Gdyni, Biblioteki Politechniki Gdańskiej, Biblioteki Głównej GUMed oraz dla klientów indywidualnych.

Ponadto w ramach zewnętrznego zlecenia wybrano Pracownię Konserwacji Zabytków „Meander”, której została zlecona pełna konserwacja inkunabułu *Legenda aurea* (sygn. XV. 500).

W Pracowni Introligatorskiej oprawiono 482 woluminów książek i czasopism, poddano reperacji 153 woluminów, wykonano 131 teczek, 125 pudeł, 799 passe-partout, 297 fastykułów, 731 podpisów na wystawy, zbindowano 48 pozycji, oprawiono 152 obrazy oraz wykonano szereg prac związanych z przygotowywanymi przez Bibliotekę wystawami. W Laboratorium Odkwaszania Papieru odkwaszono 3746 kart formatów A0-A5 (m.in. akta *Danziger Stadtbibliothek*, zarządzenia magistratu z lat 1919–1925, afisze teatralne, dokumenty życia społecznego oraz regionalne czasopismo *Danziger Echo* z lat 1934–1936) oraz wykonano szereg prac introligatorskich: czyszczenie, nowe oprawy (107), dublowanie na płótno (59), plansze wystawiennicze (122), passe-partout (96), teczki oklejane (51), pudła (6).

ARCHIWIZACJA

Przedmiotem archiwizacji w Bibliotece Gdańskiej są głównie zbiory specjalne, a także najcenniejsze pozycje zbiorów XIX i 1 poł. XX wieku. Na zadanie archiwizacji w 2017 roku przeznaczono 93 301, 09 zł.

2017	Liczba poz. inw.	Liczba klatek/skanów	Wartość [zł]
Mikrofilmowanie	404	44 006	52 367,14
Skanowanie	446	44 015	40 933,95

Najważniejsze zarchiwizowane dzieła, kolekcje:

- Czasopismo regionalne *Gryf*, lata 1908–1912, 1921–1922, 1925, 1931–1934, sygn. II 0263;
- Klocek zawierający 240 gdańskich druków okolicznościowych, sygn. Oe 13 8°;
- Podręczniki wzorników architektonicznych z XVI–XVII wieku, autorstwa m.in. Hansa Vredemana de Vries, Josepha Furttenbacha, Giovanniego B. Pittoniego (sygn. Ea 3371 8°, Vc 3041 4°, Ed 2350 2°, Ea 3373 2°).

Kolejnym zadaniem z pogranicza archiwizacji i upowszechniania jest udział Biblioteki Gdańskiej w Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej. Mimo iż sam projekt został zakończony w 2012 roku (rozliczenie zaś w roku 2015), kontynuacja i sukcesywne zwiększanie liczby pozycji udostępnionych na platformie cyfrowej jest przewidziane przez kolejne 5 lat.

	2017	Stan na 31.12.2017
Pozycje	257	7776
Skany	3076	821 594

Najczęściej wyświetlanymi publikacjami ze zbiorów Biblioteki Gdańskiej są nadal książki adresowe dla Gdańska, tzw. *Adressbuchy*, a wśród nich *Danziger Einwohnerbuch mit allen eingemeindeten Vororten und Zoppot 1940–1941*.

FINANSE

PAN Biblioteka Gdańska była finansowana głównie z dotacji budżetu państwa, zgodnie z planami finansowymi zatwierdzonymi przez Kanclerza PAN z 30 listopada 2017 roku.

Podział poszczególnych kwot obrazuje poniższa tabela.

	Plan	Wykonanie	%
Dotacja podmiotowa	6 307 100	6 307 100,00	100
Dotacja celowa na inwestycje	0	0	0
Przychody z prowadzonej działalności	140 000	142 860,80	102
Pozostałe przychody	735 284	814 950,04	111

Na przychody Biblioteki, oprócz dotacji podmiotowej, złożyły się również przychody własne w wysokości 142 800 zł, których źródłem była prowadzona odpłatna działalność polegająca na wynajmowaniu pomieszczeń (sali wykładowej, pomieszczenia do reprografii), odkazaniu zbiorów oraz świadczeniu usługi reklamowej. Pozyskane w ten sposób środki przeznaczone były zgodnie z planem finansowym na wykonanie pomnika-ławeczki dr M. Pelczara (100 000 zł) i zakupy inwestycyjne zbiorów specjalnych (40 000 zł). Pozostałe przychody Biblioteki w wysokości 814 900 zł to głównie wartość zbiorów przekazanych w formie darów.

Dzięki dofinansowaniu z DUN w wysokości 87 000 zł udało się w 2017 roku zrealizować następujące zadania: organizacja czterech wystaw, wydanie *Kroniki Biblioteki Gdańskiej* i zakup dostępu do baz danych. Zestawienie kwot przyznanych i wydanych przedstawia poniższa tabela.

	Przyznano	Wydano
Działalność wydawnicza <i>Kronika Biblioteki Gdańskiej</i>	25 000	27 300,50
Wystawy, w tym:	34 000	31 979,47
<i>Noc Muzeów Gdańsk wielu religii</i>	9000	7338,18
<i>Piękno dawnych map</i>	9000	8998,23
<i>Pierwsi bibliotekarze w powojennym Gdańsku</i>	8000	8084,56
<i>Ars summa, ars sacra. Historyczne świątynie Gdańska</i>	8000	7558,50
Zakup baz danych	28 000	27 720,03
Razem	87 000	87 000,00

W 2017 roku Fundacja Biblioteki Gdańskiej wspierała działalność Biblioteki pokrywając koszty wyjazdu dwóch pracowników do Stacji Naukowej PAN w Paryżu (1194,25 zł), koszty transportu eksponatów na wystawę (200 zł), koszty poczęstunku podczas sesji *Drukowane piękno* (461,60 zł), koszty recenzji i tłumaczenia abstraktów do tomu XXXIV *Libri Gedanenses* (2750 zł) i umów cywilno-prawnych na potrzeby Biblioteki (820 zł), koszty zakupu cennych zbiorów kartograficznych (6136 zł) oraz koszty zakupu materiałów wystawienniczych, drewnianych ram i żaluzji do sali wystawowej (2757,92 zł). Łącznie pomoc Fundacji wyniosła w 2017 roku 15 276,76 zł.

STAN ZBIORÓW WG KSIĄG INWENTARZOWYCH NA DZIEŃ 31.12.2017 R.

Rodzaj zbiorów	Poz. inw.	Jedn.	Wartość [zł]
Druki zwarte XIX–XXI w.	611 286	611 286	3 632 924,30
Wydawnictwa ciągle XIX–XXI w.	104 579	104 579	1 988 390,83
Zbiory Specjalne	165 396	259 342	12 533 555,99
Zlikwidowana Biblioteka PAN w Warszawie	176 278	176 278	1 158 830,00
Razem	1 057 539	1 151 489	19 313 701,12

SKŁAD OSOBOWY

Ogółem według stanu na 31.12.2017 r. zatrudnionych w PAN Bibliotece Gdańskiej było 90 osób, z czego:

- 24 pracowników w niepełnym wymiarze etatu;
- 7 pracowników ze stopniem doktora;
- 7 pracowników z tytułem bibliotekarza dyplomowanego;
- 4 pracowników uzyskało awans stanowiskowy;
- 6 pracowników odeszło z pracy;
- 1 pracownik został zatrudniony.

STRUKTURA ZATRUDNIENIA

dr Zofia Tylewska-Ostrowska	Dyrektor
mgr Wanda Pętlicka	zastępca dyrektora
mgr Alicja Świątek-Jaros	zastępca dyrektora ds. finansowo-księgowych ¹

¹ Zatrudniona do 23.06.2017 roku.

Działy	Liczba osób	Liczba etatów
Dział Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów	6	6
Dział Opracowania Druków Nowych	12	11,13
Dział Druków XIX i 1 poł. XX w.	10	9
Dział Udostępniania i Informacji Naukowej	10	9,25
Dział Zbiorów Specjalnych, w tym:	25	21
<i>Pracownia Dokumentów Wtórnych i Informatycznych</i>	1	0,5
<i>Pracownia Dokumentów Życia Społecznego</i>	1	1
<i>Pracownia Fotografii</i>	1	1
<i>Pracownia Grafiki</i>	3	1,5
<i>Pracownia Kartografii</i>	3	2,25
<i>Pracownia Muzykologiczna</i>	1	1
<i>Pracownia Numizmatów i Eklibrisów</i>	1	0,75
<i>Pracownia Rękopisów</i>	5	4,5
<i>Pracownia Starych Druków</i>	5	4,5
<i>Pracownia Teatrolologiczna</i>	1	1
<i>Magazyn Zbiorów Specjalnych</i>	2	2
Dział Konserwatorsko-Introligatorski, w tym:	7	6,35
<i>Pracownia Konserwacji</i>	2	1,35
<i>Pracownia Introligatorska</i>	3	3
<i>Laboratorium Odkwaszania Papieru</i>	2	2
Dział Finansowo-Księgowy	2	2
Dział Administracyjno-Gospodarczy	14	12,38
Sekretariat	1	1
Archiwum Zakładowe	1	0,5
Razem	90	80,61

ADMINISTRACJA

Decyzją Nr 57/2017 Prezesa PAN z dnia 25 października 2017 roku Biblioteka Gdańskiej został nadany ujednoczony i poprawiony Statut. W Statucie znalazł się również zapis o nowym zadaniu dla Rady Naukowej – wyłonienie Komisji, która określi warunki i tryb procedowania dla kandydatów na stanowiska bibliotekarzy dyplomowanych spośród pracowników Biblioteki.

Biblioteka starała się o uzyskanie dofinansowania z Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa dla projektu „Cyfrowe udostępnienie zasobów Polskiej Akademii Nauk Biblioteki Gdańskiej”. Niestety, podczas ewaluacji wniosków nie uzyskała wystarczającej punktacji. Projekt zakładał digitalizację 14 694 najcenniejszych zbiorów specjalnych (950 tys. skanów) oraz umieszczenie ich wraz z metadanymi na platformie Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej. Planowany czas trwania zadania to 36 miesięcy a koszt 4 641 564 zł. Do jego realizacji miało być zaangażowa-

nych 45 pracowników Biblioteki. Poprawiony wniosek został złożony powtórnie 15 stycznia 2018 roku, po uwzględnieniu uwag ekspertów oceniających projekt.

Prace przypisane do Komórki ds. techniczno-gospodarczych były wykonywane sprawnie i szybko, po części dzięki zasługującej na odnotowanie pomocy pracowników Działu Introligatorsko-Konserwatorskiego. Wykonywano wszelkie naprawy (często wymagające dużego nakładu pracy) w celu utrzymania obu budynków Biblioteki w dobrym stanie technicznym. Dokonywano zakupów niezbędnych materiałów koniecznych do bieżącego prawidłowego funkcjonowania gmachów oraz normalnej stałej pracy, jak również dokonywano lub zlecano bieżące naprawy.

Na przestrzeni 2017 roku wykonano następujące prace:

- udrażnianie pionów wentylacji grawitacyjnej, poprawa działania wentylacji mechanicznej w obu budynkach;
- wymiana uszkodzonego sterownika (falownika) pracy napędu centrali wentylacyjnej Magazynu Zbiorów Specjalnych;
- przebudowa odciągu stołu ciśnieniowego w Pracowni Konserwacji;
- odmalowanie i położenie wykładziny podłogowej na klatce schodowej w części administracyjnej budynku zabytkowego;
- odmalowanie pomieszczenia Pracowni Ekslibrisów i Numizmatów;
- naprawa uszkodzonego fragmentu dachu nad Pracownią Fotografii i fragmentu okładziny fasady klinkierowej w budynku przy ul. Wałowej 24;
- wymiana studni kanalizacji deszczowej, oświetlenia w salach wystawowych obu budynków;
- zakup 78 nowych regałów do Magazynu Zbiorów Specjalnych, 15 nowych komputerów wraz z monitorami, rzutnika multimedialnego, specjalistycznego odkurzacza muzealnego, skalpela parowego oraz okładziny granitowej na schody – rampę nowego budynku;
- zlecenie przeprowadzenia teoretycznego i praktycznego szkolenia w zakresie ochrony przeciwpożarowej dla wszystkich pracowników.

W roku 2017 przeprowadzono postępowanie przetargowe o wartości powyżej równowartości 30 000 Euro na kompleksową całodobową usługę ochrony budynków Biblioteki.

Przeprowadzono również postępowanie w sprawie udzielenia zamówienia o wartości powyżej równowartości 6 000 Euro do kwoty 30 000 Euro, odnośnie następujących zadań:

- prenumerata czasopism polskich i zagranicznych na rok 2018;
- organizacja wycieczki szkoleniowej do Doliny Popradu (w 2017 roku) i na Pomorze Zachodnie (na rok 2018);
- serwis instalacji gaśniczych, wykrywania pożaru i sterowania gaszenia gazem,
- konserwacja urządzeń dźwigowych;
- konserwacja i serwis systemów wentylacyjnych i klimatyzacyjnych;
- wymiana nieszczelnej studni deszczowej i remont fragmentu elewacji (tryb awaryjny);
- dostawa 78 regałów bibliotecznych na potrzeby magazynu zbiorów specjalnych;

- dostawa 15 komputerów stacjonarnych wraz z monitorami;
- wykonanie usługi archiwizacji na mikrofilmach i nośnikach elektronicznych zbiorów Biblioteki;
- roczny przegląd stacji transformatorowej SN 15/0,4 KV T-16116.

Praca administracji była podporządkowana zabezpieczeniu zaplecza organizacyjno-technicznego w celu polepszenia warunków obsługi czytelników i pracy bibliotekarzy.

ZOFIA TYLEWSKA-OSTROWSKA